

dr. Constantinovits Milán János:

Egy házasság hétköznapijai - a forradalom viharában

Előszó gyanánt

Hat évtized rettentően hosszú idő. Nemzedékek nőnek fel, válnak éretté, öregednek meg. Rendszerek épülnek ki, alakulnak át, tűnnek el. Hatvan év – ha úgy tetszik – történelmi idő. Ennyi év távlatából talán lehet már tárgyilagosan értékelni a nagy eseményeket, társadalmi, politikai változásokat.

Egészen más ugyanakkor ezt a hatvan évet egy házasságban le-, illetve megélni. Kötődés, szeretet, drámák, könnyek és öröm egybesűrítve. Kihívások, alkalmazkodás és menekülés, sikerek és természetesen kudarcok sorozata.

Az évek során megtanultam az állandót, a bizonyosat megbecsülni. Mert rezsimek jöhettek és mehettek, felnőhettek új generációk, elsimulhattak és születhettek korszakos ellentétek – nekem mindig volt biztos egy biztos támaszom. S a múlt idő – Istennek hála – nem indokolt. Feleséggel immár 61 éve élünk boldog házasságban.

Nehéz ezt a kötődést szavakba önteni. Bizalomban, szeretetben, reménységben együtt eltöltött évtizedeket nem egyszerű néhány oldalba foglalni. Most számot adhatnék a házasság lélektanáról, arról, ahogy két külön individuum hogyan változik meg, idomul egymáshoz szép lassan, hogyan csiszolódik össze és formálódik életközösséggé. Írhatnék arról, hogyan lényegült át az orvosi egyetemen kibontakozó szerelem igazi szövetséggé, életre szóló (és már mondhatom, sűrű tartó) kötelékké. Ám ez a legszemélyesebb érzelmek szférája, amit nem lehet – intimitása és kifejezhetetlensége okán – szigorú mondatokba szabni.

Célravezetőbb lesz, ha saját házasságom egy szeletét mutatom be. Azt, amikor a történelem összefonódott a személyes léttel, sőt át is formálta, új mederbe terelte.

Egy rendkívüli esztendő

1956 ilyen év volt. Lélekemelő és –borzoló események esztendeje, amikor mélységet és magasságot egyaránt megtapasztalhattam. S bár ebben nehéz sorrendet felállítani, ám talán épp az őszi események tették igazán próbára kitartásunkat, egymás melletti elkötelezettségünket. A történelmi idő tehát adott volt, és a helyszín is.

Hitvesemmel, dr. Kormos Katalinnal ugyanis azokban a bizonyos októberi napokban a harcok tűzfészkeiben, a Corvin közben éltünk. (Teszem hozzá, élünk ma is - de erről később.) Első gyermekünk, Györgyi pedig alig négyéves volt, Gyuri, a kisfiúunk pedig tavasszal látta meg a napvilágot. S ha ez nem lett volna elég az igazi drámai alaphelyzethez, feleségem öccse azt a gépágyút kezelte ablakunk alatt, amely számos orosz tank kilövésével járult hozzá a boldogság (és szabadság!) néhánynapos illúziójához. A családi körülményeket „súlyosbította”, hogy Kati családját a Rákosi-rezsim Biharkeresztesre száműzte. Az pedig már csak fokozta érintettségünket, hogy én orvosként kötelességemnek éreztem a forradalom vérzivataros napjaiban is eskümnek eleget tenni, gyógyítani a sebesülteket, és munkahelyemen, a szemklinikán is helytállni.

Ahhoz, hogy felidézzem, mit éreztünk, mit éltünk át ezekben a napokban, és miért is volt óriási jelentősége annak, hogy feleségemet mindig magam mellett tudhattam, talán a legjobb, ha előveszem az akkor vezetett naplómát. Az események szűkszavú feljegyzését az októberi felfordulásban is fontosnak éreztem, most pedig kiváló kapaszkodót nyújt a visszaemlékezéshez.

Az a bizonyos október 23-a

„Hogy is volt a tegnapi napom? Ja igen, korán reggel vizit a klinikán, majd műtét, délután is betegek ellátása. Kora délutántól kezdve nagy ifjúsági tüntetés a Petőfi szobornál, Bem szobornál, Parlamentnél, késő este a rádiónál a tömegbe lőnek. Este 8 órakor provokatív Gerő-beszédet olvas be a rádió. Este 11 órakor a felkelő tömeg a Mária Terézia (Kilián) laktanyát elfoglalja.”

Talán nem érződik a sorokon az az eufória, amely a lakosság nagyján úrrá lett a nyíltan rendszerellenes kiállássá dagadó egyetemista tüntetésen. Nem is tagadom, bennem a keserű tapasztalatból fakadó baljós megérzések uralkodtak. Azt hiszem, egyáltalán nem alaptalanul, hiszen a második világháború végét a németországi Halle városában volt „szerencsém” meg-, pontosabban túlélni. A húsvétra időzített szőnyegbombázásban legjobb barátaim veszítették életüket, én pedig életre szóló lábsérüléssel úsztam meg a kalandot. (Ezt követően hetekig élet és halál határmezsgyéjén egyensúlyoztam, majd - égi és földi jóakaróimnak hála – mégis megmaradtam.)

Ilyen előzmények után kifejezetten féltem, irtóztam minden erőszakot, pusztulást, háborút előidézni képes eseménytől. Félreértés ne essék, a regnáló hatalmat a maga embertelenségével, kegyetlenségével és vak öncélúságával együtt tiszta szívből elutasítottam. Csak elevenen éltek bennem a tíz évvel korábbi emlékképek. Mondtam is feleségemnek, Katinak, hogy itt a nekibuzdulás még messzire vezethet. Fokozta nyugtalanságomat, hogy Kati öccse, Zoli (ám mindenkinek csak Öcsi) is lelkesen részt vett a demonstrációkon.

Ráeszmélés a forradalomra - október 24-e

Másnap felgyorsultak az események. Az addig csak hírekből és beszámolókból észlelt mozgolódás, szervezkedés felkeléssé terebélyesedett.

„Nagyon dörömbölnek, nagyon csengetnek. Alszom fáradtan, hiszen a tegnapi nap nagyon kimerítő volt. Felébredek, dörömbölés újra a bejárati ajtó felől. Feleségem is felriad, gyerekeink alszanak. A hajnali ébresztőknek baljós emlékei vannak bennem (ÁVO, kitelepítések, házkutatás). Nincs mit csinálni, megyek egy szál pizsamában ajtót nyitni.

Három ismeretlen férfi nyomul be az ajtón, és egymás szavába vágva izgatottan kérdezik, én vagyok-e az orvos? Igen, mondom én, már 10 éve az Illés utcai Szemészeti Klinika orvosa vagyok... Jöjjön sürgősen, doktor úr velünk a sebesültekhez! Elképedek. Sebesültek már itt is?”

Gondolkodni, latolgatni nem volt idő. Sebesült ember – bárki is legyen az – fekszik a szomszéd ház előtt, nekem mennem kellett. Kati, akinek szintén élethivatása a gyógyítás, nem tartott vissza. Láttam a szemében a rémületet, az aggodást, de a biztatást is. Támogatott és óvott, ahogy később is oly sokszor közös életünk során.

Sajnos a sérültet megmenteni már nem volt lehetőségem, mire odaértem, csak a halál beálltát állapíthattam meg. A mentési kísérlet igazán veszélyes része azonban csak ekkor következett: vissza kellett lopódnom házunk fedezékébe a folyamatos golyózáporban. Sikerült, mert sikerülni kellett. Felértem a harmadik emeletre, lakásunkba, és Kati a nyakamba borult. Nem szólt semmit, de mindketten éreztük, hogy új – és nem éppen felhőtlen - időszak kezdődött számunkra.

A szabadság szűk napjai

Az világtörténelem rulettkereke ekkor kezdett igazán pörögni, a szovjet csapatok visszafoglalták a Rádió épületét, és beolvasták a kormány közleményét, miszerint az „ellenforradalmi puccskísérletet felszámolták”. Budapest népe erre kivonult az utcákra, a Parlament elé, ahol ÁVH-sok orvul tüzet nyitottak a tömegre. Ezalatt otthonunk környékén tovább dúltak a védharcok. Este Maléter Pál a kormányzat utasítására tárgyalásokba kezdett a corvinistákkal, aminek átmeneti fegyverszünet lett az eredménye.

Ami viszont minket igazán aggasztott, az Öcsi hirtelen – ugyanakkor sajnos várható - eltűnése volt. A gyermekeinkre – úgy véltük – talán tudunk vigyázni, de Öcsire, egy huszonhárom éves, lángelelkű fiatalra nem tudtunk...

„Öcsi reggel elment, nem mondta hová. Délben ablakomból lenéztem a mozira, ahol már napok óta az Emberek fehérben című orvos film óriási plakátja fedi a homlokzatot, és láttam, hogy Öcsi a tankelhárító ágyút kezeli!”

A felfedezés büszkeséggel és ugyanakkor mérhetetlen félelemmel töltött el minket. Öcsi, az egyik legelszántabb pesti srác úgy döntött, tevőlegesen is kiveszi részét a szabadságharcból. Egy tankot kilőni képes ágyút kezelt, közvetlenül a mozi bejáratánál, a körút felé irányítva.

Ahogy később megtudtuk, társai Kéksapkának becézték őt. A corvinisták között sokaknak valamiféle ragadványneve volt, amit egy tulajdonságáról vagy ruhájáról kapott. Ám ezekben az időkben nem is a név számított, hanem a bátorság, a harckészség, a vakmerőség, amiben Öcsi nem volt híján.

Tudatosan – és minden későbbi könyörgésünk, lebeszélésünk ellenére – választotta ezt az életveszélyes feladatot. Azt tette, amit helyesnek érzett. Az ágyúkezelésre senki nem kérte fel, senki nem bízta meg. Hozzáállásáról sokat elárul, hogy minden sikeres találatot bevésített lakásunk egyik ajtófélfájába; ezek a rovátkát ma is láthatóak.

Az ő hite talán nagyobb volt, mint a mienk. Aggódtunk, féltünk, és gyermekeinket próbáltuk biztonságban tudni. S Öcsi példájából, feleségem szeretetéből erőt merítve magam is igyekeztem az én szerény eszközeimmel valamit tenni ezekben a sorsfordító napokban. Nem fegyverrel akartam szolgálni a forradalom ügyét, illetőleg az embereket, a szomszédunkban, környezetünkben élőket, a Corvin köz polgárait, hanem hivatásommal, mesterségemmel: a gyógyítással. Ez egyfajta csendes munkamegosztást eredményezett: Kati a gyerekekkel volt elfoglalva, őket – főleg a csecsemőkorban lévő Gyurit – ápolta, gondozta, óvta, én pedig a sebesülteket láttam el.

A Corvin mozi mögött, a Práter utcai iskola épületében volt berendezve az alkalmi kórház és menza. A szemészeti klinika zárva volt, a kinti harcok miatt megközelíteni nem lehetett. Így komolyabb műtétekre egyelőre nem kerülhetett sor, csak később, 31-én. Erre azonban nagy szükség is mutatkozott, hiszen a sok repesz és szilánk miatt szemsérült bőven akadt.

Öcsi meg, mintha egy átlagos vasárnap délután lenne, olyan nyugodtsággal, könnyedséggel járt fel hozzánk ebédelni a harcok között. A puskáját elrejtette a sufniiban, hogy Györgyi, négyéves kislányunk nehogy megtalálja. Ilyen átmenetileg békés ebédelések alkalmával sokszor néztünk össze Katival. Ott volt közöttünk, ha kimondva nem is, a félelem. A félelem attól, hogy egyszer ez a forradalmi idill, ha lehetett egyáltalán így nevezni, véget ér. S ez a vég minden lesz, csak nem szép.

A Corvin mozik ekkor a szovjet 33. gépesített gárdahadosztály ostromolta, amire teljes vereséget mértek a tizenéves pesti srácok. Volt nap, amikor 17 tankjukat lőtték ki, és ebben Öcsi is vitathatatlan szerepet játszott. A forradalom győzedelmeskedett, a szovjet csapatok kivonultak Budapestről, igaz, csak a vidéki laktanyáig. Megalakultak a forradalmi bizottságok, a corvinisták segítettek a nemzetőrség megszervezésében, ünneppé nyilvánították március 15-ét, Nagy Imre pedig bejelentette az egypártrendszer megszűnését és az új választások kiírását. Ekkor, ha kicsit félve, kicsit bátortalanul, de úgy éreztük, fellélegezhetünk.

Bizakodással töltött el bennünket az is, hogy Öcsi jelentkezett az orvosi egyetemre, ahova most már felvették egyből. Pontszáma mindig is megvolt, de végre nem nézték a család „előéletét”, így a felvételt tanúsító papír boldog tulajdonosa lehetett. Én pedig – utólag talán vakmerő módon – elvállaltam a klinikai forradalmi bizottság vezetését.

„A klinikán elkezdtek az ablakok helyreállítását, a műtő újra működtetését. A harcoknak sok szemészeti sérültje van, sok műtétet végeztünk naponta. Szerdán megalakult nálunk is a forradalmi bizottság, titkos választás útján elnökének választottak. A forradalmi bizottság tagjai: egy orvos, egy ápolónő, egy portás, egy takarítónő és egy tisztviselőnő lettek.”

Katival utólag közöltem a döntést, ám egyáltalán nem volt meglepve. Lemondóan sóhajtott, és aggodalommal a hangjában kérdezte, nem lesz-e ebből bajunk. Erre nehéz volt bármit felelnem. Feleségem előrelátása, ösztönei sokszor segítettek a helyes irány megtalálásában később is; és én ekkor is világosan tudtam, hogy igaza van. (S valóban, a történetek őt igazolták.)

November 3-án aztán Nagy Imre megalakította forradalmi kormányát, hazánk az ENSZ felé fordult, és felmondta a Varsói Szerződést. Városszerte a harcok már elültek, mindenki a törmelékek eltakarításán fáradozott, és nekem is akadt tennivalóm. Számos vidéki gazda jött élelmiszerekkel felpakolt teherautókkal a fővárosba, és nekem a klinikán kellett megszerveznem a szétosztást.

Ennél bonyolultabb és kényesebb ügybe is belekeveredtem, mivel a forradalmi bizottság gyűlést szervezett a kórházban a régi intézeti vezetésről:

„Titkos szavazást tartottunk, majd a szavazatszámolás után a szavazócédulákat a gyűlés résztvevői előtt elégettük. A gyűlésen 68-an voltunk, ebből 65-en szavaztak az eddigi intézet-vezető maradása ellen, és hárman szavaztak mellette. A sors fintora, hogy ezt a három szavazatot egy hónap múlva már 20-an vállalták!

Késő délután mentem haza a klinikáról, amelynek ideiglenes vezetését és minden gondját ezekben a napokban nekem kellett ellátnom. Közben hallottuk a szovjet hadosztályok hazánkba vonulásának újabb híreit...”

A rádió híreit már otthon hallgattuk Katival. Szorongással, némán. Kibírtuk már a kitelepítés nehéz időszakát, a rendőrség rendszeres vegzatúráját, akkor épp ezt ne lennénk képesek átvészelni? Feszélyezett bennünket a tény, hogy ez már valami más. S hogy két gyermekünkért is felelősséget kell vállalnunk. Nyomasztó, sötét teherként tornyosult fölénk jövő...

A vég napjai

Hajnalban megindult a teljes szovjet offenzíva hazánk ellen Zsukov marsall vezetésével. A kormány honvédelmi vezérkarát Tökölön letartóztatták, így a szervezetlen honvédség és a nemzetőrök vették fel a harcot a betörő szovjetekkel. A fővárosban több ellenállógóc is kialakult, közülük a legtovább a Széna téri és a Corvin közti harcosok tartottak ki.

„Ma, november 4-én vasárnap hajnali 5 órakor ébredtünk fel rettenetes ágyúzásra, lövöldözésre, a rádió mondja, hogy az oroszok támadnak váratlanul Budapestre. A házunkból a lakók nagyrészt levonulnak az óvóhelyre, azaz a pincébe. Ekkor halt meg a második emeleti folyosón Winklerné géppuskagolyóktól...”

Öcsi 9 óra körül telefonált, sajnos visszajött harcolni, én beszéltem vele utoljára...

A negyedik emeletről menekülő lakók értesítenek, hogy mi is szaladjunk az óvóhelyre, mert ég az ötödik emelet. Gyorsan összeszedelődünk és megindultunk lefelé. Kati feleségem cipel két koffert, én hathónapos fiamat és egy hátizsákot, anyám egy nagy koffert. A

félemeletnél a kapu felőli lövések visszafordulásra készítetnek, és befutunk az első emeleti fogorvosnő üres lakásába, amelynek betörött ablakai szembenéznek a mozi ablakaival. Itt a jéghideg konyhában húzódunk meg, és kényelmetlenül, hajnalig ülve virrasztunk. Reggel aztán elérjük az óvóhelyet.”

Öcsit az új támadás híre megint az ágyúhoz szólította. Nem maradt nyugton, nem maradhatott. Ő harcolt, mi pedig levonultunk a pincébe. Túlélni. Immár pusztán ez számított, semmi más. Csak a legszükségesebbet vittük magunkkal a mélybe. Emlékszem Kati arcára, ahogy megrendülten nézett körül az árván maradó lakásban. A közösen eltöltött öt évünk színterére. De menni kellett.

Aztán csak érkeztek a halottakról szóló jelentések az óvóhelyre. Zűrzavaros és szomorú időszak a pincésötétben. Ha felmerészkedtem az utcára, szemtanúja lehettem a forradalmárok kétségbeesett utóvédharcának, a füstölgő törmelékek közt fekvő holttesteknek, a házról házra folyó elkeseredett küzdelemnek.

Ezek a napok voltak a legkínzóbbak. Élelem- és fényhiány, de legfőképp a remény hiánya. Öcsiről pedig november 4-e óta semmiféle hír nem érkezett.

Úgy éreztem, hogy túl nagy terhet ró ránk az élet. Mindössze öt éve vagyunk házasok, és milyen megpróbáltatásokkal kell szembenéznünk! Kati szilárd támasz volt, erőt adott. Az ő kitartása és állhatatossága nélkül én átadtam volna magam a letargiának. Mert háborút átéltem már, láttam halottakat és fájdalmat. Ám már nem csupán magamért feleltem. S mindehhez társult a legkínzóbb érzés, a tehetetlenség dühe.

November 5-én a harcok még folytak, bár már sokan hazaszöktek, sok corvinista a Rákóczi téri vásárcsarnokba menekült át, és rengetegen indultak el nyugatra. A Corvin köz pedig lassan alászállt a pokolba. Este kilenckor, intenzív tüzérségi előkészítés után megindult a szovjet roham. Folyamatos ágyúzás, kártyaként omló épületek, felszaggatott kövezet és halottak, sebesültek mindenféle. Füst és törmelékek, fegyverropogás. Másnap a szovjet csapatok mindenhol befejezték a harcokat, és megkezdték a „rend” helyreállítását. Vagyis az

ÁVH-val karöltve mindenkire vadásztak, aki részt vehetett a forradalomban: elég volt, ha egy töltény lapult meg az illető zsebébe, az igazoltatást követően egyből a hírhedt Andrassy út 60-ba kerülhetett.

Mi eközben továbbra is a pincében lapultunk. Közben a gázvezeték is eltört, és kigyulladt az épület tetőszerkezete, vezetékes vízért pedig a szomszéd házba kellett átlopakodnunk. De éltünk!

Ezek az órák élesen élnek az emlékezetemben:

„Igen kedvezőtlen helyzetbe kerültünk, nincs kenyérünk és kicsiknek sem tudtunk meleg ételt adni. Délben néhányadmagammal felmentem az égő ötödik emeletre, lokalizáltuk a gázcső égését, de eloltani nem tudtuk. Visszafelé a lakásomból a maradék tejet lehoztam kicsi fiamnak. Sajnos ma beteg volt, köhögött, ami nem csoda ilyen embertelen körülmények között.”

Kati aggódott, de erős volt. Olyan erős, amilyenek csak a nők tudnak lenni a végzetterhes helyzetekben. Pedig egy másik csapás is sújtott minket. A tragikus bizonyosságé:

„Vasárnap Öcsi édesapja jött a szomorú hírrrel, hogy fia iratait kihozták, Öcsi hősi halált halt!”

Két nappal később, miután a harcok elültek, felmerészkedtem az utcára. Önmagából kivetkőzött, kiforgatott tájkép fogadott. Romok, halottak, törmelékek mindenfelé. Végül a Gól! presszó előtti omladékok találta meg Öcsi holttestét. Állítom, hogy a halál gondolatával sosem lehet megbarátkozni, orvosként sem.

Kati teljesen összetört. Órákig zokogott, és én nem tudtam megvigasztalni. Hasztalan is próbáltam volna, a döbbenet, a gyász az én szájamra lakott is szegezett. Fogtuk egymás kezét és vártunk. Olyan értelmetlenné és üressé vált az egész létezés! Minden elhomályosult, nem voltak percek, órák, csak mi voltunk. Azt hiszem, ekkor értettem meg igazán, hogy mit jelent a házasság, mi ez a kötelék. Valami olyan erős kapocs, amely a gyász hullámai alatt is szilárdan tart és összefog.

„A klinikák párttitkára által faragott fakeresztet tűztük Öcsi sírjára néhány szál virággal. Csak az érdekesség okán jegyzem meg, hogy ugyanez a sírkeresztet művészileg megfaragó párttitkár a következő hónapokban mindent elkövetett, hogy feleségemmel együtt 1957 márciusában munkanélküli szemorvosok legyünk...”

A temetést követően Öcsi édesapja adott fel gyászjelentést, amiben úgy fogalmazott, hogy fia hősi halált halt. Ez a szófordulat azonban a lassan eszmélő és újra kiépülő diktatúra megtorlását vonta maga után. A régi-új hatalom a szavak szintjén sem tűrte az ellenállást. S Öcsi halála után sem nyugodhatott békében: az exhumált holttestet a Kerepesi temető parcellái közt helyezték el. Azonban a Kádár-rendszer még a föld mélyén is megkeserítette az elhunyt forradalmárok örök álmát. A temetkezési vállalat jelezte, hogy lejár a sírbérlet, azonban a meghosszabbítástól elzárkóztak. Így kerültek Öcsi földi maradványai a Farkasréti temetőbe. Reméljük, harmadik nyughelye már végleges lehet, ha már a politikai rendszerek – hálistennek – nem bizonyultak annak.

Tanulság helyett

A hatvanas évek az építkezés jegyében telt. Életerőre kapott a család, gyermekeink iskolába mentek, és 1989-ben (ahogy hittük) egy új korszak kezdődött el.

Hamarosan pedig a harmadik dédunokám érkezik. De ez már egy másik történet...

Most, 2012-ben, az események után több mint fél évszázaddal talán leírhatom, amit azokban a viharos napokban megsejtettem. Gyász és öröm, boldogság és halál váltakozhatnak, az idő mérhet bármiféle csapást ránk, de ha van egy igaz kapaszkodó, van egy társ, akkor a remény is megmarad. S ez nem valamiféle misztikum, hanem földi létünk egyik, ha nem épp a legnagyobb igazsága.

Miközben e sorokat vetem papírra, feleségem a vacsorát készíti a konyhában. Azt gondolom, az élet így teljes. S hálát adok az égnek, hogy azt a már nem olyan hosszú időt, amit itt tölthetek még, vele együtt élhetem meg.

Dr. Constantinovits Milán János önéletrajza

Miskolcon születtem 1921. december 20-án, gimnáziumi érettségimet 1940 júniusában szereztem meg. 1944-ben és 1945-ben a hallei orvostudományi egyetemi vendéghallgatója voltam. Az 1945. húsvéti bombázások során itt szenvedtem súlyos lábsérülést, és kerültem a lábadozás idejére szovjet fogságba.

Orvosi diplomámat 1947. szeptember 13-án állította ki a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem, 1951-ben szemész szakorvosi vizsgát tettem, és a budapesti Önkéntes Mentőegyesület ellenőrző orvosaként tevékenykedtem. Kollégáimmal megszerveztük a budapesti rohamkocsis mentőellátást.

1951-ben házasodtam össze dr. Kormos Katalinnal, két gyermekünk született, Györgyi 1952 augusztusában, Milán György pedig 1956 áprilisában látott napvilágot.

A Bp. I. sz. Szemészeti Klinika (Állami Szemkórház) tanársegédje, majd 1956-1957-ben az Országos Trachoma Kutatóintézet tudományos osztályvezetője voltam, az 50-es években az országos trachomajárvány felszámolását vezettem sikerrel.

1956 októberében az orvostudományi egyetem forradalmi bizottságának az elnöke lettem, a forradalmat Corvin közti lakásunkban éltük át családommal. Bizottsági elnöki tisztségem mellett a sebesültek ellátásával foglalkoztam a forradalom idején.

1957 szeptemberétől 1994. májusi nyugdíjazásomig a IX. kerületi Szakorvosi Rendelőintézet szemész főorvosa voltam. A rendszerváltás után, 1990 júliusában feleségemmel együtt, aki szintén szemorvos, Kiváló Orvos kitüntetést vehettünk át. Nyugdíjazásomat követően 2002 decemberéig folytattam otthoni magánorvosi rendelésemet, amely így több mint 50 évig tartott.

1991 augusztusában Hirschler Ignác-emlékérmét kaptam: "Az országos Szemészeti Intézet Kollégiuma etikailag kifogástalan magatartású magyar szemorvosnak adományoz élete során, illetve a vakság megelőzése terén kifejtett kiváló munkássága elismeréseképpen."

1992 szeptemberében címzetes egyetemi docensnek neveztek ki, 2013-ban pedig vas díszoklevelet vehettem át. Jelenleg hét unokám és öt dédunokám él.